

Anmäl dig till MIS höstmöte 13 november Fånga koldioxiden – går det?

Svar på den och många andra aktuella frågor får du på MIS höstmöte den 13:e november i Solna.

MIS höstmöte bjuder på insikt, kunskap och inspiration och handlar bland annat om förorenad mark, EU:s nya kemikalielagstiftning REACH, lagar och krav, om industrins miljöarbete är myt eller verklighet och hur svenska företag ser på Sveriges miljö kvalitetsmål.

Värd för MIS höstmöte är certifieringsorganet DNV som tar upp hur samspelet mellan externa och inerna revisorer kan utvecklas och dessutom utlovar en kalibreringsövning.

Inbjudan har gått ut och du anmäler dig enklast på info@mis.a.se

Sid 2

Stötta istället för att kritisera

Absolut respekt för den som ska granskas. Hårt och metodiskt arbete. Och framför allt:

– Positiva förbättringsförslag vinner mer gehör än korrigerings i efterhand.

Det menar Inger Bertilsson, miljöchef på SLU som har lång internationell erfarenhet och nu är nybliven medlem i MIS.

På SLU har hon utvecklat miljö- och kvalitetsledningssystem som gör att de reviderade enheterna uppfattar revisionerna som en stor hjälp i sitt arbete.

Sid 3

Foto: Julio Gonzales, SLU

Flera nya rapporter

Kemikalieinspektionen har kommit med en ny rapport om giffri miljö och Svenskt Näringsliv har presenterat en rapport som visar hur svenska företag ser på Sveriges miljö kvalitetsmål.

Båda rapporterna kan laddas hem från nätet.

Sid 2

Ulf tar hand om hemsidan

Sedan i somras är Ulf Andersson i Göteborg ansvarig för MIS hemsida: www.mis.a.se.

Ulf sitter sedan ett par år tillbaka i MIS styrelse.

Hör av dig till honom om du har synpunkter, korrigeringar, nyheter och förslag.

Sid 4

REACH gör det lättare att jämföra

Vi informerar vad som är på gång inom vår förening

Styrelsemöten

1 november
11 december

Höstmöte

13 november på DNV i Solna

Nya medlemmar

Susanne Boy, Componenta Wirsbo, Virsbo
Fredrik Cederquist, Cederquist Miljö- och
Kvalitetsledning, Helsingborg
Johan Ekelund, Miljöledarna Ciconia,
Sollentuna
Göran Granemark, Miljöledarna, Ciconia,
Sollentuna
Eva-Lena Jakobsson, Prikon, Perstorp
Mikael Johansson, Sustania Sweden,
Stockholm
Lena Landström, Vattenfall Värme,
Stockholm
Ghita Sjösteen, Vattenfall Värme,
Stockholm
Lena Westerholm, ABB, Västerås
Yvonne Winberg, Vattenfall Värme,
Uppsala

MIS-godkända miljörevisorer

Douglas Chang, Länsstyrelsen Gävleborg,
Gävle
Jerker Nyblom, Akademiska Hus,
Stockholm
Maria Strandberg, Fortum, Stockholm
Lena Trulsson, WSP, Helsingborg

Följande personer har fått sina MIS-
godkännanden förnyade:

Tommy Collin, Tetra Pak i Lund
Ingalill Nyberg, Ingalill Nyberg Miljökonsult,
Hudiksvall

MIS tolkningsdokument ska uppdateras

MIS tolkningsdokument för ISO 19011 ska
uppdateras. Uppdateringen kommer att
göras under hösten och det reviderade
tolkningsdokumentet kommer att läggas ut
på MIS hemsida.

www.mis.a.se

Fånga koldioxid - går det?

Svaret får du på MIS höstmöte den 13 november. I år är DNV i Solna värd för MIS höstmöte. Anmäl dig snarast på MIS hemsida: www.mis.a.se eller på mail: info@mis.a.se

De här frågorna tas upp på MIS höstmöte:

• Fånga koldioxid - går det?

Staffan Görtz, kommunikationsansvarig
för Vattenfalls projekt "det koldioxidfria
kraftverket" med pilotanläggning i Tyskland.

• Giftig mark - vem renar, vem betalar, hur redovisas det?

Bertil Grundfalk, VD, Kemakta och Birgit
Flening, auktoriserad revisor, Ernest &
Young ger exempel och goda råd.

• REACH - strategisk fråga för företaget.

Torbjörn Trångteg, direktör, Plast- &
Kemiföretagen ger sin syn på hur REACH
får stor strategisk betydelse för företagen.

• Lagar och andra krav – var ligger ribban i miljöledningssystemet?

Ewa Otti, medlem i MIS styrelse, reder ut
begreppen och förklarar hur MIS ser på
frågan.

• Externa och interna miljörevisorer - hur kan samspelet utvecklas.

Magdalena Jenkinson, Manager Training
Services och Ann-Louise Pått, Resource
and Quality Manager, DNV, ger sin syn
på trender och tendenser och ger en
kalibreringsövning utifrån kraven i ISO
14001.

• Industrins miljöarbete - myt eller verklighet?

Peter Arnfalk, docent, IIIIEE vid Lunds
universitet presenterar en färsk
undersökning där 300 svenska företag
utfrågats om sitt miljöarbete.

• Näringslivets syn på de svenska miljökvalitetsmålen.

Torbjörn Brorson, ordförande i MIS,
presenterar en ny rapport från Svenskt
Näringsliv.

Ny rapport om giftfri miljö

Kemikalieinspektionen har nyligen givit ut en ny rapport, "Miljöledning och giftfri miljö – kemikaliefrågor i teori och praktik", nr 4/2007. Rapporten är gratis och finns på Kemikalieinspektionens hemsida för beställning eller nedladdning.

www.kemi.se

Rapporten har författats av MIS ordförande Torbjörn Brorson och MIS har dessutom varit representerat i en referensgrupp.

Ny rapport om svenska miljökvalitetsmål

Svenskt Näringsliv har presenterat en ny rapport om hur svenska företag ser på miljökvalitetsmålen.

Rapporten finns att ladda hem gratis från Svenskt Näringslivs hemsida:

www.svensktnaringsliv.se

ISO 19011 ska förnyas

ISO-standarden 19011 för revision av kvalitets- och miljöledningssystem ska förnyas. Gerhard Persson, svensk representant i ISO:s tekniska kommitté 176 för kvalitetsledningssystem, tror dock att det kommer att dröja innan det finns en ny färdig standard.

– Arbetet har precis initierats och beroende på hur stora förändringarna blir kan det ta bortåt tre år. Jag bedömer inte att det blir några dramatiska förändringar, men standarden kommer att påverkas av andra standarder och bland annat därför tar det tid, säger han.

Arbetsmiljö som miljöaspekt

MIS har fått en förfrågan från Mathias om gränsdragningar mellan miljö och arbetsmiljö i miljöledningssystemet. I många situationer är kopplingen mycket otydlig, när är exempelvis en kemikalie är en "miljöfråga och när den är en arbetsmiljöfråga". Mathias upplever vissa svårigheter med artificiella gränsdragningar och vill diskutera med andra MIS-medlemmar. Kontakta Mathias direkt på kemimatte@yahoo.com

Inger Bertilsson, miljöchef på SLU vill stötta istället för kritisera

Revision är en hjälp i arbetet

– Positiva förbättringsförslag vinner alltid mer gehör än korrigering. Attitydförändring tar tid, min filosofi är att stötta istället för att kritisera.

Det säger Inger Bertilsson, miljöchef på Sveriges Lantbruksuniversitet och ny medlem i MIS. Hennes revisionsmetod innebär att de enheter som revideras uppfattar revisionen som en stor hjälp i arbetet.

Inger Bertilsson har länge funderat på att gå med i MIS. Sedan 1998 är hon miljöchef på SLU och har byggt upp en rad miljö- och kvalitetsledningssystem, som av externa revisorer anses vara ett föredöme i Sverige.

Hennes ganska enkla, men användbara metod för miljörevision används nu av hennes kollegor även på andra högskolor. Bland annat har hon utvecklat ett frågeformulär som innebär att de reviderade enheterna uppfattar revisionen som en hjälp i arbetet.

– Det är alltid bättre med förbättringsförslag i positiv anda än korrigering av sämre beslut. Ibland får man acceptera att det går litet långsammare, det brukar löna sig att ta det lugnt, säger Inger Bertilsson.

Djur och natur

Hon ser sin roll som miljöchef som en stöttare, snarare än en kritiker. Därför är hon ofta både efterfrågad och välkommen.

Vägen till SLU har varit både krokig och internationell, men miljöintresset började tidigt.

– Kärleken till djur och natur började med fågelskådning med pappa vid Hornborgasjön, minns Inger Bertilsson. Fågeläventyren och minnen av grannens kalvar som jag fick hämta från betet är fortfarande idag en källa till djup glädje.

Följden blev studier i biologi och kemi och ett stort intresse för U-landsfrågor, särskilt naturresurser. Den kombinationen gav jobb på Afrikanska utvecklingsbankens högkvarter i Abidjan på Elfenbenskusten.

– Det viktigaste är att alltid göra så gott man kan, säger Inger Bertilsson, miljöchef på SLU i Uppsala.
Foto: Julio Gonzales. SLU

Inger blev på 1980-talet bankens första miljöspecialist och chef för bankens nya miljödivision. Under hennes tid där jobbade utvecklingsbanken med många miljöprojekt. De fick bland annat byar som låg på gränsen till naturreservat, att aktivt bidra till skyddet av utrotningshotade djur med hjälp av inkomster från turismen.

Hårt arbete och respekt

Karriären fortsatte på FAO, FN-organisationen för livsmedels- och jordbruksfrågor i Rom. Där var hon miljöspecialist och utvecklade rutiner för miljöpåverkan av olika projekt. På Världsbanken i Washington var hon sedan med och miljögranskade bankprojekt i Afrika och såg till att frågor om miljöpåverkan kom med redan i bankens planeringsfas.

Genom sitt arbete i olika kulturer har hon hittat en gemensam nämnare för att lyckas flytta fram positionerna i miljöarbetet, både när det gäller att genomföra projekt, att få effekterna att bestå och få den positiva attityden att spridas.

– Det är ingen mirakelkur eller trolleri, det är metodiskt arbete och en absolut respekt för det som ska granskas. Attitydförändring tar tid, säger Inger Bertilsson.

Gör så gott du kan

Arbetet i Afrika har medfört kunskaper, insikter och möten med många människor i länder som Niger, Malawi och Madagaskar. Fortfarande är Inger Bertilsson internationellt engagerad och aktiv i vänförening och stiftelse för Burkina Faso och Bhutan. Hennes enkla miljötips är att alltid tänka efter före och fundera på om det kan göras miljövänligare.

– Samtidigt ska man inte ha ångest om det inte går. Det viktigaste är att göra så gott man kan, avslutar Inger Bertilsson.

FAO = Food and Agriculture Organization of the United Nations

Intervju: Birgit Flening

Förnuftigt

Fritidsyssla: Allt inom friluftsliv, natur, djur och sport; från fågelskådning till segling och slalom. Men också opera.

Favoritmiljö: Sarek, Gotland, svenska skärgården

På nattduksbordet: Kappillanen på Malta, Giraffens tårar (Damernas detektivbyrå), Väderboken

Återvinner och återanvänder: Allt, naturligtvis.

Dagens viktigaste miljöfrågor: Energins klimatpåverkan. Solidaritet med tredje världen genom rättvis handel.

Vad innebär "definiera omfattningen av sitt miljöledningssystem"?

Syftet med kravet att definiera omfattningen av sitt miljöledningssystem är att organisationen ska beskriva vad som kommer att omfattas av systemet (och vad som inte kommer att omfattas). Omfattningen är här detsamma som miljöledningssystemets avgränsning. Det kan exempelvis anges att systemet bara omfattar delar av organisationen (tillverkningsenheter, distributionsenheter, inköpsenheter).

Mer information på: www.ISO14000.nu

Ulf fixar hemsidan Hör av dig med nyheter

Ulf Andersson är sedan i somras ansvarig för innehållet på MIS hemsida. Nu vill han få in nytt, fräscht material och synpunkter på vad som saknas och vad som kan tas bort.

– Hör av dig och berätta vad som aktuellt och vad som behöver korrigeras, uppmanar han MIS medlemmar. Tala om vad du vill ha på MIS hemsida.

MIS hemsida består av två delar, en öppen del som alla har tillgång till och en sida som bara MIS medlemmar har tillgång till med hjälp av ett lösenord (fås via MIS kansli). En del material är mer fast; det här är MIS, så här bli du medlem, vad är miljörevision osv.

– Mer aktuellt material, vad som är på gång, förändringar och nyheter som påverkar oss miljörevisorerna behöver jag få in, säger Ulf Andersson.

Ulf har varit medlem i MIS några år, är sedan två tillbaka medlem i MIS styrelse och dessutom MIS-godkänd miljörevisor. Sedan 1992 arbetar han på Göteborgs universitet med tvärvetenskapliga projekt för att knyta ihop forskning, utbildning och samhälle inom miljöområdet. Idag är han miljösamordnare och miljörevisor.

ulf.andersson@mis.a.se

Foto: Jan-Olof Yxell

REACH ger bättre säkerhet

Den första juni i år trädde EU:s nya kemikalielagstiftning, REACH i kraft. Den har ersatt ett 40-tal olika lagstiftningar på kemikalieområdet.

– Vi får en bättre grund för klassificering av alla ämnen. Det gör det enklare att jämföra olika kemiska produkter, säger Rikard Jernlås, miljökonsult på Vattenfall i Ludvika.

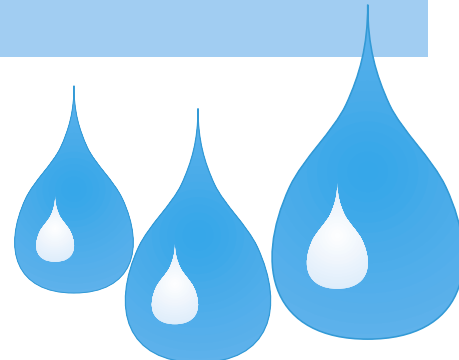
EU:s kemikalielagstiftning innebär att alla kemikalier, nya och gamla, omfattas av samma system för registrering, bedömning och godkännande. Tillverkare och importörer ansvarar för att ta fram data, göra riskbedömning och föreslå hur kemikalierna ska hanteras. Rikard Jernlås menar att REACH ger Vattenfall större säkerhet.

– Vi kommer att få bättre säkerhetsdatablad och får lättare att jämföra olika ämnen, säger han.

Sedan 1997 har Vattenfall en intern databas för kemikalier. Där finns idag cirka 2 400 produkter i användning inom Vattenfall. Några tillkommer och några försvinner varje år. Rikard Jernlås och hans medarbetare håller sig a jour med vad som händer, vilka förändringar som görs, sammanfattar det viktigaste och skickar ut internt.

På vattenkraft- och elnätets sida inom Vattenfall uppfattar inte Rikard Jernlås att REACH medfört några djupare funderingar.

– Värme kraftverken och kärnkraftverken

har behövt fundera mer över konsekvenserna av REACH, bland annat därför att de har viss egen import.

Ett nytt globalt system för att bedöma olika produkters farliga egenskaper, som exempelvis brandfara och hudirritation är också på gång. Här har det hittills funnits ett europeiskt och ett amerikanskt system. Det nya systemet, GHS, global harmonised system, ersätter de två systemen.

– Det blir enklare att hantera ett globalt system, säger Rikard Jernlås. Men det ställs också större krav på oss om vi importerar kemikalier från länder utanför EU. Då har vi själva registreringskyldighet.

Linda Avatare
Specialist,
EHSQ
Fortum
Service AB
Medlem av
MIS styrelse
sedan 6 år.

Birgit Flening
auktorerad
revisor på
Ernst & Young
Medlem i MIS
styrelse sedan
i våras.

Torbjörn
Brorson,
professor,
IIIEE,
Medlem i
MIS styrelse
sedan 1997.

Nytt redaktionsråd

Miljömissivet har fått nytt redaktionsråd. Det består av Linda Avatare, Birgit Flening och Torbjörn Brorson, som också är ansvarig utgivare. Hör gärna av dig till någon av dem om du har något du vill att Miljömissivet ska ta upp. Kontaktuppgifter i redaktionsrutan nedan.

MISSIVET

Medlemsblad för
föreningen Miljörevisorerna i Sverige

Ansvarig utgivare: Torbjörn Brorson, ordf. MIS
Tel: 0708 - 13 12 14
e-post: torbjorn@brorson.pp.se

Redaktör: Gunilla Schönning, Schönskrift
Tel: 08 - 580 150 91
e-post: gunilla.schonning@schonskrift.se

Redaktionsråd: Torbjörn Brorson, som ovan,
Linda Avatare, tel: 0730 - 35 40 40
linda.avatare@fortum.com,
Birgit Flening, tel: 08 - 520 59 00,
birgit.flening@ey.se

Föreningens adress:
MIS c/o Kemi & Miljökonserterna, Holländaregatan 11,
111 36 Stockholm
Tel 08-789 04 30
e-post: info@mis.a.se

Föreningens plusgiro: 41 77 887 - 9

MIS hemsida: www.mis.a.se

Har du tips och förslag på vad du vill att vi ska ta upp i vårt medlemsblad? Hör av dig till redaktören eller någon i redaktionsrådet.